



Andorra i la multiculturalitat – immigració adaptada?

Joao de MELO i BARROS



Sempre he pensat que la multiculturalitat és un concepte molt interessant. He viscut a Barcelona en la meua època com a estudiant (com molts estudiants andorrans que van a una altra ciutat veïna per estudiar). Una de les coses que més m'agradava fer era passejar-me per alguns barris i fer tastets de les societats que hi conviuen. Locals d'origens totalment diferents, persones d'origens molt diferents o fins i tot barris com el Raval, on pots trobar meravelles d'altres cultures. Viatjar et dona molt més que això, evidentment.

És la clau per aconseguir un alt grau de diversitat cultural. La diversitat es produeix quan persones de diferents nacionalitats, religions, ètnies i filosofies s'uneixen per formar una comunitat. Una societat veritablement diversa és aquella que reconeix i valora les diferències culturals dels seus habitants.

Els defensors de la diversitat cultural sostenen que aquesta fa més forta la humanitat i que, de fet, pot ser vital per a la seva supervivència a llarg termini. El 2001, la conferència general de la Unesco va adoptar aquesta posició en afirmar en la seva Declaració universal sobre la diversitat cultural que "la diversitat cultural és tan necessària per a la humanitat com la biodiversitat per a la naturalesa".

Avui dia, països sencers, llocs de treball i escoles estan cada vegada més formats per diversos grups culturals, racials i ètnics. En reconèixer i aprendre sobre aquests diversos grups, les comunitats construeixen confiança, respecte i comprensió entre totes les cultures.

Les comunitats i organitzacions de tots els àmbits es beneficien dels diferents orígens, habilitats, experiències i noves maneres de pensar que comporta la diversitat cultural.

A Andorra tenim una població d'origens força variats i majoritàriament estrangers.

Contextualitzem (dades del 2020):

Andorrans – 48,7%; Espanyols – 24,6%; Francesos – 4,4%; Portuguesos – 11,6%; Altres nacionalitats – 10,6%

El percentatge d'estrangers residents a Andorra és molt més elevat que als països veïns: a

Espanya (2020), un 11% de la seva població són estrangers; a França (2020) un 7,6% de la seva població són estrangers; a Portugal (2019) 5,7% de la seva població són estrangers.

D'entrada tenim una diferència increïble amb els països veïns (que a més a més són les principals nacionalitats que viuen a Andorra). I probablement pensareu que aquestes dades són enganyoses. Són dades oficials dels departaments d'estadística de cada país. Evidentment, hi ha context per entendre-ho una mica millor.

Una qüestió que va directament relacionada amb el fet que hi hagi menys estrangers (teòricament) que a Andorra. És molt senzill: la compatibilitat de les nacionalitats. És a dir, a Espanya, França o Portugal pots adquirir la nacionalitat sense rebutjar als teus orígens. Per tant, és obvi que molts nacionals dels tres països mencionats anteriorment són d'origen estranger i que en algun moment de la seva residència han decidit fer-se la nacionalitat del país on resideixen sense la necessitat de rebutjar al seu origen. Jo mateix, sóc d'origen portuguès pels meus pares, que fa més de trenta anys van venir a buscar una vida millor a aquest bonic país.

Des del 2010 (no hi ha dades anteriors) el nombre d'andorrans mai no ha estat per sobre del 50% (2014, 2015 i 2016 ha estat al 50%).

Segurament aquestes dades estan directament relacionades amb la participació de la nostra població en la vida pública del país. Les darreres eleccions hem vist un decreixement important de la participació en les eleccions. Andorra que havia liderat la participació en el passat.

Per què us parlo de participació? A Andorra a les darreres eleccions nacionals (2019) hi havia una població de 77.543 habitants. Del total de la població, només tenen dret a vot 27.278 persones, que representen un 35% de la població. Si d'aquests només voten 18.638 persones, representa que un 24% de la població ha votat. Des del meu punt de vista, fa molt feble la democràcia a Andorra.

Hem vist que des que hi ha eleccions a Andorra hem tingut sempre una participació al voltant del 80% i a partir de les eleccions del 2009 la participació ha començat a baixar lleugerament de forma progressiva fins a arribar al 68% (12 punts per sota) el 2019. És evident que hi ha molts motius que han fet baixar la participació, però estic segur que l'adaptació de la immigració n'és un.

Si la doble nacionalitat s'apliqués amb certs països amb convenis (com ho fan Espanya, França o Portugal), la participació general augmentaria. Personalment conec molts casos que els agradaria fer-se andorrans però que no volen renunciar als seus orígens pels motius que siguin. Jo he renunciat a la nacionalitat portuguesa per fer-me andorrà de forma definitiva. D'altra banda, tot i que és difícil saber-ho, probablement hi ha un alt percentatge dels 37.999 andorrans que són d'origen estranger.

A més de la doble nacionalitat, hi ha altres mecanismes que permetrien als estrangers que puguin votar. A Europa els estrangers de la UE poden votar als comicis locals si hi viuen de fa més de cinc anys. És una possible solució per a les eleccions comunals i que es podria tractar amb l'acord d'associació que s'està treballant en l'actualitat. Probablement fariem sentir a la nostra població estrangera molt més integrada, si més no, es donaria la possibilitat que puguin fer part de la vida política d'alguna forma.

Evidentment, permetre la doble nacionalitat o permetre votar als estrangers no és garantia que augmenti la participació, però sí que garanteix una democràcia més forta i equitativa. Aquestes mesures han d'anar acompanyades de molta pedagogia.

Personalment, penso fortament a fer participis a tots els residents del país. Penso en un model com Suïssa, on els residents estrangers poden votar en els diferents cantons (després d'un temps de residència) i on una cinquena part de la població disposa de més d'una nacionalitat. A més a més, a Suïssa hi ha la cultura del referèndum per a pràcticament tot i crec que és un altre mecanisme per fer encara més forta una democràcia.

A Andorra en tota la seva història de la seva democràcia només ha fet un referèndum. El de la nostra constitució, el 1993, que no s'ha vist modificada mai més. Totes aquestes coses fan que de forma directa o indirecta es pugui veure una democràcia més feble, com deia abans. La nostra població estrangera és sòlida en el sentit que la gran majoria fa molts anys que hi viuen, però gairebé mai no se'ls ha tingut en compte. Crec que és moment que la nostra població estrangera, que els nostres immigrants se sentin adaptats fent un pas cap a ells. Estic segur que ells ho agraïran, així com la nostra democràcia.

Joao de Melo i Barros,
coordinador Joventut Socialdemòcrata d'Andorra
i membre del comitè executiu del Partit Socialdemòcrata